

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 241 (11739)

1981 чылдың октябрь 17, суббота

1925 чылда үндөлдөтүлгөн

Өртүз 2 коп.

УЛУГ ОКТАБРЬГА УТКУШТУР

ХЕРЕЧИЛЕП ТУРАР

Кезек болгаш борангай хадым каап турар күскү хуңер — чоокшулап орап кыптын тымжынып кеткен. Ындыг хүнерини бирөөнүң ийишкелдиги төвүнө чурулга мастерсказияны тудуу тудуу турар тудууларга чедер болгаш. Оларны ажил-ижи кидин тудуу. Чамдыктары үшкү кыптын дээрини чым-аңтар конструкторлар-биле шып, оларны кааптал тудуштурган, ескерлер канализация хоолаларын салыр огар каскан.

Өштүнде кызыл паз баглан, чолдаксымаар сынып, таваар-оожум ийлаштып, чугаакыр эвес, ыччала-даа салдыган айтыртыгга чиге болгаш тода хары бээр чаңчылдыг бригадир А. Д. Воронини үшкү каагга тудуштурар аразыдан тудуштурган.

Силерниң бригадаларың эртен ай-аңда чедириниң согурагдып күрүрүм. Анатолий Дмитриевич! — деп бригадирден айтырдым.

— Бистин бригадалык эртен айларда

№ 3 школа комплексинин эштер бассейниниң тудуунга ажилдап турган, ону дооскаш, бо тудууга чоокта чаа келгеш, тудуу-монтаж ажилдары уламчылай бердиз. Эртен тос айларда инитиз-биле багый эвес ажилдадым. План суугарат 222 муң рубльдиң ажилдары кылар турган, ону ажил-херек кырында боттардым.

Бригада артамы-биле ажилдап турар тудууларын ажилы азын шуудашкыныч чоруп турар болду. Оларны тудуу материалдары-биле Кызылдин тудуу-монтаж заводга болгаш «Тудуу кезектери» комбинат багый эвес хандарып коллегияны устоткун мастери В. Зверев чугаалап ордун. «Тудуу кезектери» комбинат чым-аңтар демир-бетон конструкторлар-биле ук объектин хандарып келсе-даа, чамдык пазелдерин кылдыган шыптары багый болуп, тудуу-монтаж ажилдарыга ажилдап турарын мастериңиң хоумдаа чугаалап илеретти. Ол объектинин даңгында чедир санып калбак пазелер үрей кылдыган ажилдап чок чыдар болду. Оларны бугурунган ырак-урак Сан артында сөөртүп эскелер цемент болгаш тудуу-монтаж ажилдарыга материалдары база ажилчы күш чарыгдалганын дээр-ин бидиргеш. Хей санып чарыгдалгын үндүрүп турган, үрей кылдыган продукция ам ажилдап чок чыдар ол.

«Кызыл тудуу» эртелегиниң дуржулгалыг бригадаларының бирөөн Анатолий Дмитриевичиниң бригадалык тудууларын холуштак мергежилди шигээдиң алган, мергежилге кадрлаан ажилчыларын. Ынтаган оларны аразыдан үлүг элчез чедир күстөйниң баар киж чок. Каңчакчы Виталий Куталов, кран башкарычы Галина Гольцова, дашчылар Андрей Хурбе, Филипп Лихоунов, Николай Сүр-оол, Дидим-оол Саая олар бугурунган шыптары-биле ескерлерден оңа-га.

Бо найраалдык коллектив Улуг Октябрның байырлагын күш-ажылчы чедириниң уткуур дош шудуру ажилдап турары оларның тудуу турары объектинде кылдыган ажилдар херечилеп турар.

М. ОНДАР.
ЧУРУКТАРДА: кран башкарычы Г. Гольцова; муракчы бригадирин ажилчылары каңчакчы В. Куталов болгаш дашчы Д. Саа.

В. КАРА-САЛДЫН фотоу.

АК-ДОВУРАК:

күш - ажилчы чедириниң

Октябрның социалист Улуг революциянын 64 чыл оюнга СЭКП ТК-ның Кыргы-рыларынга сорук кирип, Ак-Довурактын ажил-ишчилери ол байырлагын төлөтүп уткуу алар дээр улам күжө-нишкенин ажилдап турарлар.

«Тыва даг-дугу» комбинат-нын рудининде А. Ф. Вош-ков удурткан № 3 экскаватор-нун экипажы чыл пазып хууса бетиле күжүрүп бети-кеп социалист хуузага алган даалганын ай бургу-де чедириниң күжүрүп турар. Чамдык, ол 120 муң тонна руда чүдүргөш, сей-табры айны даалганын 240 хуу күстөйниң.

Ында А. П. Догадин брига-диринин № 10 экскаватор бри-гадалык коллективниң база ай даалганын 206 хуу күстөй-көн. Ол шыкып рудинде А. Д. Сорониниң экскаватор бригадалык 106 муң тонна даг массаан чүдүргөш турган, пла-нын 185 муң тонна чедирген.

Рудинин элчелеринде В. С. Дагыр-оол биле В. Г. Степанов удурткан № 1 болгаш № 4 элчелериниң коллективтерин ескерлерден эки ажилдап.

Чер өрүмзөр болгаш тепп-сир ажилчылар база бедик бугурунган ажилдап турарлар. Олар 19400 погон метр чер үтүзгөн, планын 112 хуу күстөйниң. Бугурунган муракчылар В. М. Ворон-ков, В. И. Колосов, А. Д. Ша-лимов, Ю. И. Брюханов оларны чер өрүмзөр ста-поктар бригадалары эки бедик бугурунган ажилдап турар. Олар 2400 погон метр паз-лап ажил үтүзгөн.

Рудинин даңгылары ам-гы уде октябрь планын до-гору болгаш ажил күжүрүп дош эрес-шудуру ажилдап турар. «Тыва даг-дугу тудуу» эртелегинде хоочун тудууга А. С. Кукүттегиниң коммуни-ст күш-ажыл бригадалык коллективни ССРЭ Консти-туциянын хүнүгө чедир По-столяниниң суурда тудуу турар. Ол 103 куртагга бажынымын ният тудуу ажилы доос-каш, шеверекчилерге дужаа-

ры хуузагын. Олар ол со-рулазын чедириниң күжү-сеткен. Коллектив чыл эге-ринден тура тос айлар даал-ганын амык хей — 400 муң ажил рубльдин тудуу-монтаж ажилдары күстөйниң.

А. С. Кукүттегини бригадалы үтүдө амыкан тудуу-биле чергелештир. «Тыва даг-дугу тудуу» болгаш № 42 тудуу эртелегиниң ажилчыларында 30 квартиралыг куртагга бажынымын тудуу база кы-лып илген. Амгы уде брига-да ол бажынып фундамен-тин дооскаш, тудуу-биле ханаларын салып киришкен.

Ында тудууну хоочундары Н. Д. Кукүттег, К. Д. Ооржан, Н. Ч. Куулар, С. Х. Дагыр-оол, С. М. Дук-Хан, Тыва АССР-нин Дээди Сөвединиң депута-ты Н. Б. Ондар болгаш еске-лер-даа ажил нормалын дог-тоомат ажил күжүрүп, бедик көргүзүлгө чедир ап тур-рлар.

В. И. Ленин аттыг «Тыва даг-дугу» комбинаттын ханды-рыла кылдын сентябрда планын бугу нол көргүзүлгө-ге чедириниң күстөйниң. Ол коллектив сентябрда куртагга кылды 1296,3 муң рубльдин амык-бугу бараана-рын саткан. Үрүмкеп садар барайлаа саарылазынчы пла-ны 104,3 хуу күстөйниң, амы 1203 муң рубль болган.

Ол шыкып үшкү каагга-дын болгаш ният тос айлар-нын планы база ажил күжү-реттинен. 1981 чылда хоорай-нын салды бугурунган пла-нын амык улагытырган. Ыччала-даа ол чедириниң күстөйниң турар. Эр-кен чылдын бо үзүндө 226 муң рубльдин барамы хей саттыган, амы салгыны бугу-руу 34,1 муң рубльдиң бар-назын садар турган 45 муң рубль чедирген.

М. И. Монозова, З. И. Со-люк, А. И. Мамедова эртеле-күн МЭ 1, 5, 19, 20 мата-зинерин. А. И. Фисалова удурткан № 4, 8 елчелериниң коммунист-аңгылар коллективтериниң планын до-тоомат ажил күжүрүп турар.

М. ООРЖАК.

КУСКУ СУГГАРЫЛГА

Кедр, чымын суггалгыч чедирден чааай дүжүгү өс-түрүп алары-биле амдан эге-леш тодарай гемчелерин Барыин-Хемчик районнуң совхозтары ап турар. Ажил-аңгылар иштиниз-биле 1200 сектар тарыла шөлүм күжү-суггалгыч иштиниз-биле, мында дуржулгалыг суггалгыч-ларын быжылган. Бо чуулаа ажилды «Барыин» совхозтун

дирекциясы бааай эвес ор-ганизаастаан. Дуржулгалыг суг-галгыч А. Окур-оол, К. Мондун оларын удурткан элчелери 300 гект, Аксе-Барыин сабырында С. Бор-баа-оолдуг элчелери 160 сектар черни суггалган, ажил-аңгыларын суггалгычларын журнап, эки ажилдап турар-лар.

А. БЕГЗИН-ООЛ.

Хөмүр-даш үлетпүрүнүн ажилчыларынга, специалистеринге, бүгү ажилчы чоннарынга адырның ажилдакчыларының чөвүлө хуралының киржикчилериниң

КЫЙГЫРЫ

Эртен эштер!

Эң чуулаа тудуу кезеэ хо-мүр-даш үлетпүрү болуп тур-рар чуртуну одала-энергетик-тиг комплексини хөгжүдөр дугайында доктаамал сагыш салымшыкны Коммунист партия биле Совет казак. СЭКП ТК-ның Чингине секре-тары. ССРЭ-нин Дээди Сөве-диниң Президиумунун Дагга-зы эш Л. И. Брежнев болу илергейлеп турар. СЭКП-нин XXVI съездинини шигитир-лерин бугуар улуг болгаш харымсалгалыг суггалгыч бистин алырмыстын ажилчы чоннарынын мурунга салган. 1985 чылда хөмүр-даш тывы-жын 770—800 миллион то-на чедирерн эргекжок чуугула.

Ол суггалгыч шигитирле-ринге хей түдүлгөни күш-ажылчы коллективтер он бирги беш чылдын баптайгы чы-лап кылган турар. Дагыш беш бугурунган тудуу-монтаж ажилчылар дээр чы-рытын мурунку олдурган муракчы коллективтер, бугу-рунган каагыччылар — «муңчулар», «беш чүс муңчу-лар» болгаш «миллионерлер», чер казарыны болгаш экска-ваторларын шыптык брига-далары чоруп турар.

Оң-биле чергелештир. До-нешиде, Кузнецкде, Кара-гунда болгаш еске-даа бие-сейлерде хей шахталар бол-ган разрезтер ажилды комп-кап болгаш хөмүр-даш тывы-жыныч планын күстөйниң турар. Шахталар тудуу ор-ганизааларын, машина туду-унуң залоттарынын болгаш адырлар алымын институт-тарынын ажилында улуг чет-нестер бар.

Мындыг байдалдар турда адырлар ажил-херек дээр хурутуучу бургурунган, ажил-чы бургурунган белек ор-ганизаастын база харымсал-галың илергейлери, болу-ган хожуудашкыны ажил эр-тер дээр бугу-де чүдүлгө-нүмүзү эргекжок чуугула. Шахталарын техника-биле эде-дерип, хөмүр-даш ажил ар-га-биле тыварынын хөг-жүдөниң дүргөдөй, шахте-ларын ажил төлөвирин бе-дир болгаш сайыраггай-дар дугайында СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-нин Министрлер

Чөвүлелини хуузап алган доктааларын боттадырар шахталарын, адырны бүгү ажилчы чоннарынын, партия, профсоюз болгаш комсомол организаацияларынын айланы-чы суггалгыч болуп турар.

Эртен эштер! Партия болгаш казактын шахтелер дугайында ада сагыш салымшыкынага ха-рымы кылдыр, улус ажил-агыл болгаш чоңу олар чүдүлгө-биле алаңгыт хан-дырары дээр бистериниң ижи бургурунган харымсалгалы ханымы-биле медресе билби-шап, бугурунган курла-выларын дозуу-биле ажил-лаарычы, бо чылдын болгаш инитиз-биле беш чылдын планнарын база социалист хуузагын бугурунган күш-ажылчы коллективтер бургурунган күжү-рин хандарыныч адырны бүгү ажилчы чоннарын кый-гачып тур бис.

Бистин суггалгыч — эр-тем болгаш техниканың че-дириниң бугурунган дүргө-дүргө инитизиниң негиздерин, бугурунган күжүрүп ажил-лаарын шигитирген экижиде-ри, күш-ажылчы бугурунган-лун бедилери, каагга болгаш хумгалыг чорук дош де-меесин каагыртыны болу-р. Шаптык коллективтерини чурчак дуржулгалыг бүгү кижилерин байлаа болулар хөгжө.

Шахта тудууда ажил-херекти байлаан экижидер эргекжок чуугула. Бугурун-галарын дегириниң база чаар-тырын дүргөдөйниң, чурта-галы бажынымын болгаш социал-культура укур-дузалыг объектилерин тудууда хо-жудашкыны ажил эртериниң шахталарын тудуу-лаарын кыйгырып тур бис.

Адырны хөгжүдөп, оны техниктег дошлар хөмүр-даш, машина тудуунуң залоттары-нын ажилы-биле дорт хол-бады. Ынтаган даг-шахта дегириниң болгаш оларын артык кезектерин бугурун-ган хөмүр-даш улагытыра-рыны, идегелдин болгаш узун хуусада ажил болу-рун хандарыныч есперин кыйгырып тур бис. эштер

Хөмүр-даш үлетпүрүнүн ажилдакчыларының чө-вүлө хуралынын киржикчилери бо кыйгыргыны 1981 чылдың октябрь 14-те, хуузап алган.

ХӨМҮР-ДАШ ҮЛЕТПҮРҮНҮН АЖЫЛАКЧЫЛАРЫНЫҢ ЧӨВҮЛӨ ХУРАЛЫ

Москвага хөмүр-даш үлет-пүрүнүн ажилдакчыларынын чөвүлө хуралы болуп, партиянын XXVI съездинини шигитиргеш СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежневтин одала-энергетик хөгжүдөриңиң айтыр-ларынын дугайында алымын-каларын, шахталарын тех-ника таланы-биле чаарты чө-сөзгөдөй дүргөдөй, хөмүр-даш ажил көүдөй дугайы СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң доктаалдарына хуузаалган.

ССРЭ-нин хөмүр-даш үлет-пүрүнүн министри Б. Ф. Брат-ченко чөвүлө хуралга иле-к кылган.

Украинаның Компартия-нын ТК-ның секретары А. А. Титаренко, «Экспосту-аго» бугурунган катты-чыларын, чингине даш-директору С. П. Куржик, «Тру-доская» шахталыг устакон-пачалыны И. И. Стрельчен-ко, СЭКП-ның Кемерово об-комунун бирги секретары Л. А. Горшков, Украин ССР-нин хөмүр-даш үлетпүрүнүн ми-нистри Н. К. Гриниш, партия-нын Караганда обкомунун бирги секретары А. Г. Кор-кин, ССРЭ-нин энергетика болгаш электржылдыг ми-нистри П. С. Непорожний, «Нагорная» шахталың даг ажилчыларынын бригадир И. И. Дроздевич болгаш оя-даа ескерлеткеди чууга-лаарына киришкен.

Чуртуну одала-энергетика күчүгүн өстүрүрүнче партия биле казак аажок улуг ки-

турар суггалгыч чугаа-лашкан, чөвүлө хуралды киржикчилер ажилды эки-жидер таланы-биле хөгжө-лөп тодарткан.

СЭКП ТК-ның секретары В. И. Догадин чөвүлө хуралга чууе чугаалаан.

Чөвүлө хуралдын ажилы-га СЭКП ТК-ның секретары И. В. Капотов, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даггазынын ораакчылары А. К. Антонов, В. Э. Дим-шин, К. Ф. Катусев, экиде-дешкен чамдык республика-ларның компартияларынын ТК-ларынын, партиянын чам-дык крайкомпарынын, обком-парынын, хооромнарынын болгаш райкомпарынын се-кретарынын, бугурунган партияларын секретары-ны, ССРЭ-нин министрлер, бугурунган каттыжыкчы-ларынын, шахталарын, раз-резтерин, тудууларын бол-гаш организаацияларын дуур-тукууларын, хөмүр-даш үлет-пүрү бугурунгаларын му-ракчыларын, совет, проф-союз, комсомол ажилдакчы-лары чөвүлө хуралдын ажи-лыга киришкен.

Чөвүлө хуралдын киржи-кчилери СЭКП ТК-ның, ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Президиумун, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелини, СЭКП ТК-ның Чингине секре-тары, ССРЭ-нин Дээди Сөве-диниң Президиумун Дагга-зы эш Л. И. Брежневтин адыч байырыг чааган со-руткан болгаш адырны бүгү ажилчы чоннарынын кый-гыргы хуузап алган.

Хөмүр-даш үлетпүрүнүн ажилдакчыларынын мурунда

рад ажилын секциялар ху-рааларына уламчылаан. СЭКП тудуунуң философия, по-литиктиг экономика, «Эртем-пер талазы-биле иргемчи-лерниң таламаларын» сек-цияларга көргөн. Кедр уениң специалистериниң марксист-ленинниң өөрелдизиниң бол-гаш кижизидилгенин му-ракчы дуржулгалың оларда түдүзгөн. Дээди өөрелдег-челериниң ийитилген шиге-чилери башкылаакчынын дуржулгалын солтун ийит-иле эртермининиң кафедрал-рынын ажил-чорудуу-лаан буту таланың өккөдөр тала-зы-биле ажилдарын кол у-лаатышкынынын чуугаала-шкан.

(СЭТА-ның көрү).

АЯС ХҮННЕРНИ ДОЛУ АЖЫГЛААР

Республиканың ажилдакчылары он бир беш чыл-дын баштайгы чымын күнүндө 199 муң гектар адыр тараа болгаш тараа-быы кустурааларын ажаап азыр укуртат. Октябрьниң 12-те чедир 59 муң ажил гектарын тарааларын негизген, азы 29,9 хуу. Оон иштинде 52,7 муң гектар хире черден тараанын ба-гырган. Иштин чымыла 201,5 муң центнер азы бир гектардан дүжүт — 3,8 центнер болуп турар. Ажаап азыр укуртат картофеа 2513 гектар, оон 94 хуузуң изамы апкан. Иштин-биле 117 муң центнер хире картофеа алдыган азы гектардан дүжүт 49,5 цент-нер.

Барыин-Хемчик районнуң ажилдакчылары ажаап алза чогуур тарааларын 75 хуу-зун, Каа-Хемчин — 45,4, Кы-зылтын — 39,5, Тандынын — 37,4, Бий-Хемчин — 17,1, Чөөн-Хемчинин — 13 хуузуң ажаап алган. Чөөн-Хемчик рай-онун иштиниз-биле ажааптан иштиниз-биле гектар бургу-рунган 9,5 центнер, ол-да район-ла «Алал-Мадир» совхоз — 11,9 центнер дүжүгү ап, ба-гай эвес көргүзүлгө болуп турар. Бо үстүнде айткан районнарда ажаап алза чо-гуур сыпта тараалар ам-даа эдеш азы артышпаан. Ыч-чалаажок ажаалданың темпи-ли нуду. Каадашкыныг бер-ге чымын өстүргөн тараалы чангыс борбакчы-даа черге кагыбай ажаап алыр херек. Аяс хүнерин бүрүн ажил-лааш, шөлдөргө сыпта тара-ларын аяче дүргөш болу-

Күскү ахову ажилдарының допчулалы

аудуудун дугайында сагыш салгаш, ажилды шыпкыны организаастаан-биле күскү ажилдагы планын ажил күжү-сеткелдиз. Бий-Хем, Каа-Хем, Бай-Тайга, Чөөн-Хемчик бол-гаш Тес-Хем районнарын совхозтарында амык анда-рылазын экиде оожум темп-лиг чорудуу турар.

Кедр чымын дүжүдүнүн үдөени — эки үрези. Эки үрезиниң белекпей алымыга амдан эгелес сагыш салыры эргекжок чуугула. Болдунар ар-галык-да болза, ажил амык бугуру болууну үрези-биле хандарытылар укуртат. Рес-публиканын ажил-аңгыларын-га тараа кустурааларын 46280 тонна үрезиниң херек. Бо хүнге чедир уруп алганы 7653 тонна азы планын 16,5 хуузу. Оон иштинден аш-те-чияк коа культулары болуу кызыл-тас үрезини 23145 то-на херек, а ам урдуганы — 6379 тонна. Картофеадын 7680 тонна үрезиниң уруп ал-ганы планнаттыган. Оон 5316 тоннамын урган азы 0,92 хуу болган.

Кызыл районнуң ажил-аңгыларын тараа кустураа-ларын хергелеттирер, 6576 тонна үрезиниңден амык че-

дир 2003 тоннамын уруп, пла-нын 31,8 хуу чедирген. Оон мыай Тес-Хемчин ажил-аңгы-ларын үрези белекпей амык планын 23,3, Тандынын — 17,9 хуу күстөйниң. Барыин-Хем-чик, Бугу болгаш Эриин рай-оннуң совхозтарында чангыс килограмм-даа үрези урдун-маан. Тараалыны дүжүдү эки болуп тура-даа. Чөөн-Хемчик районнуң ажил-аңгыларын үре-зини уруп белекпей алымыга кошкак кычкыңей салып ту-рарын демдөглөр херек. Ол район херек болуп турар 4997 тонна үрезиңден дөңгүл-те 297 тоннамын урган.

Тустус ажил-аңгылардын «Сут-Хөл», «Улуг-Хал», «УТ-КА 25 чымы», «Революциянын чалбыжы», «Россия», «Кы-зыл-таразын», «Улуг Октя-бра», СЭКП-нин XXV съезди-не аттыг, «Чодураа», «Тиле-тез» болгаш «Бүрүн» совхозтар азын үрезиниң уруп алган.

Октябрыма 12-ини медал-а-биле алырга, республикада 11625 тонна ситен белекпей-тигтен азы планын 55,3 хуузу. Сенажы 60 муң тонна планда 28703 тоннамын сал-ган. Витаминиң ситен дагы-зын 6431 тоннамын бугурун-

панын 91,9 хуу чедирген. Ситусу херек кырында 71752 тоннамын белекпей, ол-панын 25,7 хуузу.

Мал чымын куулаары-нын темпин оожум дөрдөн башка, ам-даа негезип турар. Ону дараазында саннар көргү-зүп турар. Эртен чедир кону-ка республикага ийитиз-биле ситен 3282 тонна азы 1,6 хуу, сенаж 2305 тонна — 3,8 хуу, витаминиң ситен дагызын 439 тонна — 6,3 хуу, ситос — 23452 тонна, 7,8 хуу негез-пек. Ситен таланы-биле арбын немсеке улазын негезде дур-гуулаа Бай-Тайга, Мечун-Тайга, Тес-Хем болгаш Чөөн-Хемчик районнарын ажил-аңгыларын тежи алган. Ол-да уде Бугу, Токен болгаш Кы-мыл районнарын совхозтары ситен негез белекпейниң. Бар черлерде мал чымын белек-пейниң ам-даа үрүлгүдүр бол-гаш ону үзүлгөдөйниң бол-бас. Чөмөр куулаарын алымыга бугу-де болуулар араларын ажилдап херек. Ынтыгы аяс хүнерин бүрүн ажилдап, дүшкөн бүрү чы-дамын черле болгашка мас-саал чорудуу, олте бүгү чоңу мобилизаастаары ам чууга-ла.

ДЭЭДИ ШКОЛАНЫҢ ХҮНДҮЛҮГ ХҮЛЭЭЛГЕЗИ

Совет специалист — сөстүң эң бедик уткуу-биле амырга, ол хамыктың мурунда ха-мааты-дур, партиянын болгаш чоңуң херэ дөш бугурунган демдөй-дүр. Моң ужурун-да бистин ийитилгенин даш-директор М. А. Куржик, «Тру-доская» шахталыг устакон-пачалыны И. И. Стрельчен-ко, СЭКП-ның Кемерово об-комунун бирги секретары Л. А. Горшков, Украин ССР-нин хөмүр-даш үлетпүрүнүн ми-нистри Н. К. Гриниш, партия-нын Караганда обкомунун бирги секретары А. Г. Кор-кин, ССРЭ-нин энергетика болгаш электржылдыг ми-нистри П. С. Непорожний, «Нагорная» шахталың даг ажилчыларынын бригадир И. И. Дроздевич болгаш оя-даа ескерлеткеди чууга-лаарына киришкен.

Чөвүлө хуралдын киржи-кчилери СЭКП ТК-ның, ССРЭ-нин Дээди Сөвединиң Президиумун, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелини, СЭКП ТК-ның Чингине секре-тары, ССРЭ-нин Дээди Сөве-диниң Президиумун Дагга-зы эш Л. И. Брежневтин адыч байырыг чааган со-руткан болгаш адырны бүгү ажилчы чоннарынын кый-гыргы хуузап алган.

Хөмүр-даш үлетпүрүнүн ажилдакчыларынын мурунда

(СЭТА-ның көрү).

ЭЗИМ ЧЕРДЕ

Уул-хүндө суур чогу эзимдиге
Уругларым эдиртпеш, селүүстөр мен.
Билек баштыг суук чаш шеттер—салгачылар
Мөргөйгөн дег салгачынчып уткуп аарлар.

Эзим чеге шала күскөр чеге ындай:
Зим, хүлбүс огуруну көөрөй бээр.
Сырыналган өткүт үнүг эрес-чоргоар
Сымынар безин чокушупап чедип кээрлер.

Аңнар болгаш яны-бүрү куштар үнүн
Адашкылар таалап дыңнап чоргулаар бис.
Чекен чимис, үнүш-бойдус чаагы чыды
Сеткил-хөөнүү ала-чайгаар сөргөдип кээр.

Шала көмөз хөлчөк хөлгүт чанып кээр бис,
Сеткил шалзан удуй берген уругларым
Четчип бышкан чеген-кат дег хураң-кызыл
Чаактарым чаптап көрүп тургулаар мен.

Б. МОНГУЛ-ООЛ.

Аркадий РАЙКИН: «Сатира—мээң аксым-кежии»

Наткы кижинин назынын уездир дийлүп удуштуу чугаалаары шын болса, бис Аркадий Райкиндин мурнууга уугу өрөңгү артар бис. Улуттук мынак болгон артисттеринин көптөгүлөрү келген көрүктөрүн катнашып азыр кезеңде доктар. Спена дээр, оон демоскопийн шөлдүр. Сатиранын суралгыч мастери болуп чыккан харлаар юбилейин аманда спена кырында уткупуулаш.

Бо үгө чедир хөй-ле төөгүлүг чүдүлдөр оон амыдыралына болтулаан. Райкиндин тургусканы эң мыак театр — Ленинградтын хөпкүл көрүктөрү театры база бо хүндө 28 харлап турар. Бүгү делегетке ону «Райкиндин театры» дийип турар. Оон коллективинин сатирачыл чугаалаарына чыгыштыла улам ажит шилер бар. Бо үгө ол «Дэргил, театр дөй публицистикалык шилер көрүктөрүгө бараалдагып эгезил. Ол шилер көрө билет тып алдыр, мурнууда дег, дыка берге. СССР-ин улустун артизи Аркадий Райкин бөгүн биста театрга эвес, бажымчыга хүдзеп алды.

Көрүктүгө ол хире хүдмүрүгү сөнөн турар кийи боду эгезилген, эңчөк-сугангыч кылдыр хүдмүрүгү кайтамчы. Киров проспектинин көрүктөрүгө сөнгөмөк кайыңдык оон чыккан сөңгөрүгө олутуу бирде көргө. Райкин боду бөрүлөтүп эвес-лаа шилер саягылар. Африка-нарнын арын чакырап масканы, театрын ойнаагылар, делегейин аңгы-аңгы дыйла-рында парадитыган номбар бо өрөөлдө эмжөк. Режиссер Георгий Товстоноговтуң холу-нуң үжүүн салып тургаш бе-

декке берген портрети. Стол кырында — Гогольдун крес-лода оулар бичик статуэтка-ны.

Театр дээр, делегейге хөй-хөй эки сөстөрүн чугаалаар кафедралар дөй. Гогольдун бодолыга дыка таар-жар мей — деп, Райкин оо-жук үн-биле чугаалады. Оон үнүздө анык аян чытканын илдеди. Честерини сатирик кижинин көчүлөөрү—оон кол сорулгазы эвес-тир. Честе-терини уржуулдан котарап чорур кижилерин көрөгөн, оларга эки чүдүлдери сати-риктар база күзеп турар. Са-тира дээр, эки сөткидиги, олут орбас кижилерин уран чүдүлүр.

Хөвиг көрүктүгө театры-ның чогаалчык оруу ол сөс-терин бадтыкаар.

Ленинградтын спена уран чүдүлүгүндүн дооукчуу Аркадий Райкиндин артист оруу Есөөлдө Мейерхольдтун бөдүлүгө чаалаалган эгезил. Ол мыаар барбаан, бодуна олаагы орук дилеп чораян, эстрада артисттеринин барги Бүгү-зүдөдө көрүктүгө оон чедип алганы кайтамчы тил-деген чогаалчык оруктун эге бажымчы болган. Оон боду дыка хөй чылдар эркен-де, каян Райкинге Ленин-шайнаады тыпсып турда, мурнуудагы конкурстун жюри көрүктүгү турган Леонид Уте-сов «Ындыг шанаалыг болу-руну» 1939 чылда-ла билген мен» деп телеграмманын би-ни чыгарган.

А. анияктарын сөөлүг Аркадий Исакович боду жюри дараагы турган. Уран чүдүл-канын боду оон анык ой-нуң күчүлүгү дээр. Бистип шоодуу турар чөстөрүгө колдууда интернационал-дык даягы чыгыш чоруп тургаш эскердиш. Чөзө,

мычала-даа кийи боду доктаамал өрөңгүнч кылдыр саяап чорая эки—деп, артист сөмөлдөп орду. —Өрөңгүнч өрөңгү херек, оон аңгыда үр-гүлү боду шүдүлүгү чорору болза улам эки. Эстрада сче-назынче үнүп келген, чыгыш ол-ла аялганы ойноп, өскөлөр шүдүлүп дилеп, суралгыч чорур, а мей бодуңуң аялган тып алган мен дээр скрипкамы дег апарымдан үргүлүч көр-төр мен...

Райкиндин аякыдаар сто-луун кырында оон келер үе-де үнөр монуңуң хол-биле бы-лаңдыгы чыдыр. Оон жан-ры доктардык берге, анык телип уран чүдүлүгү, оон бир-иниң көгү—сатира дуйагында болаалар бары чадыас. Ол дээр, авторуң башкалар-нын болган кыды аялдан-турар өрүңүң дуйагында ном дээр билдингир. Алаа нол-чери — оон аян-чоруктары эзээр. Ол театр бистип чүр-тувустун догөзегин эргип ке-зеп, боттарынын шилерин даштыкта, Европанын оон-дуйагына ойнаа болгай. Ленинградта ол бөдүлүгү чо-гаалчык оруунун дуйагыном Игнатийа парадитыган. оон күсүлдеринин бижээс пластиткалар Венгрияда бол-ган АНП-та чыгарган. Бөдү-лүгү бистип чыгыш чорупуу совет артист хөй хүдүл-келди көрүскөнөр—олар оон Будапештинин хүдүлүгү ха-мамыс деп адаанлар.

Кайы-даа дыла ойнаа-турувуста көрүктүгө саям-чы бистип чыгыш чорупуу эл-түт шайнаа болур—деп, Рай-кин чугаалап ораа. —Бистип шоодуу турар чөстөрүгө колдууда интернационал-дык даягы чыгыш чоруп тургаш эскердиш. Чөзө,

бюрократ кийи делегейин кайы-даа чүдүлдө бар болгай. «Хулган» деп сөстүн тыкыл-гач чери—Англия. Кийи тө-рөгөтөн каттырып тургаш, бодуңуң чөстөрүң-биле чар-лыр дээр үлөгөр чугаа сати-риктарге эң чоок.

«Мун арманын кийи» деп Аркадий Райкиндин дуйагы-да башкактары. Шынаа-ла ол спенага үнөр ажит яны-бүрү өлүр-хөмүрүнүн тургузуу ту-рар. Ол кайтамчы эскерде-де Ала-чүртүгү Улут дайымы-ның чылдарында политикти-сатирадап эгезил аныкмы дуйагында дуйагы чедир бар. Бодуңуң чаа шилерге каттырып маадырлыг дайы-чызы армы-бажым бодувайн көрүктүгү мурнууга үнүп келер. Оон сөстөрү частырыг чок, өзгөчө өтүр-ле дээр.

Бо юбилейдиг шак чокуш-лап ораа үдө. Ленинградта ол театрга чаа артист хүдзеп алган. Кайаа ол спенага үнүп келерге залга адыш чаксаа-ныны чангыламы бээр. Артист салгалдык аян аныла—Кон-стантин Райкиндин көрүктүгү мурнуу уткуп алдыр. Оон Мо-сквада «Современник» тергини эки ойноп турганын олар билдилер.

Бүдүрүгө чангыс өг-бүлө уаустун ажалыга элзес негелдиг кийи мен, ам бо-дум ымыг үлөгө таварыш-каным ол мичаа-лаа хоум-ламы чок—деп, Аркадий Исакович хүдүлүгүрүр. —Мун олуту сатирын улам-чылар оон уагте олашкан. Ол дээр, келер юбилейге уткуптур мөзө торгил эки белек болур.

О. СЕРДЮБОВСКИЙ,
СЭТА-нын корр.
Ленинград.

АДЫГ - БИЛЕ ЧОЛУКШААН

Рассказ

Оон бээр бейко ажит чыл-дар эрткин. Бичан тайга туртут кижилер колдуунда-ла чүгө аң-мөң-биле амыды-рап-чуртап чораян. Кол Даргынын амыдыралы баа-ла аң-мөң-биле холбошкан. Ичтангыш бүгү-ле мынашын азыркыны тайгатаңдыда, аң-мөңдө. Дад аар, хүн үер, экинче боозун чүткөтөш, таң-дыгында чабараан, олча-тып хайыл, бажым чорутар.

Отлу Лопсан эр шаа чедир өзүп чедипшээр турда, Кол Даргы чангыс боду-ла ала-ай-таңдыкыдан ады-кыш. аң-мен сүрүп чоруп турган. А Лопсан боо уулар шору оолак апарганда, ашактын өөрүшү-манайынын ичкөтөш. Уаука бо-ла хөөрөм ораа: —Кийи чөвө, ичкис шой-дур дөмкүр чөвө. Ол шын, харын. Отлук Лопсан боо уу-лар шору апарды. Ам харын ажи-төл деп чүкөңүн аяктын көрүп мылаан болу. Чангыс кижиге тайга-таңдыга чоругу-ру тон берге. Бичан-даа бо-ла, огулуну эдиртпеш аарыма-га дууалып шыкылдыр. Одакта олуртуп каарга, ол салып, шай хаймылдыр каар шыкыл-дыл.

Даргы ашак баштай олгу-та кодап сөктөрүн эгезил. Уагч арылгач, чыраатарып кийиртерге, ооуу хөөрөм ко-даннарын денештирбес, бо-ла хөкпейт уулар шымырп кээр болган. Оон соода кез-чек аргалаардан эки, хүдүсү сүрүлгөн апарган. Ам азым-чы чыда калбаастыр. Даргы Лопсанын ичкан-ла аң-мөң-дө сүдүлүгү, арга-эземе ас-нас, калдыр-берте торулбас, белем могол-турбас кылдыр чачыштырып келген.

Көөк кийи үе-шагын эртерин эскербөөн шыкыл болган, Лопсан боо чүт-көтөш, боду чаксаан арга ки-жи.

Амыдыралым иштиде хөй-ле чөдөргө чоруп, хөй-ле кижилерин көрүп келдим. Чер-биле чер, кийи-биле кийи дө-мөй эвес-ле болгай.

Бир-ле катап даштааныта үеанде мрак чөргө чоруккан мен. Чорук чоруктаа арга-ла-ла хөй чонугу аразында, көк-сарыла автобусту иштине-ге бөдүр мен ийип.

Эртеринин чеди шакта үер турган. А мен дээр, мрак чор чорур деп бар-ганымда, ол дүө үнүм беани келбес, аны хутбай кийи боор мен, адыр дашын асы аңды-лар-дундун чыда хонар, эрттир удуй бөзөңдө дөш-азан. Адын шак үеанде-ле ха-лып чедип келдим. Ичкис-ле хөй, үеан мията үн шак ичкисилчир үр эрте берге, а ичкисилчир суга-ла суга. Ки-жилер мыла-мында кымар-нын, шугулаан, холдарында шиктирчеге көрүп, уду-де-дир айтыркып, тынажып, чамдыктары дөжүрүм дөс-төрчө-даа маңайлар.

Алаан-хөргөңү уржуулаан чүө ичкис, бир дарга кийи келген соонда, хоярыга улу-с паагылап чоруп турган авто-бусту дүжүргөш, бистип эрге-висе шиктирчеге: катки-иткис-даа, өөрүшү-манай-

рин, ада-незинин хоууну үс-сө, кодапны, күмүлдү бо адыш кээр апарган.

Ашак бир-ле катап олгу-н эдиртеш, өчкөйлөтүп өдүгенин-че шала күскөр аңып, даш-мен чоруп каан. Ам чыгыш аңып келген. Адыкыларга аңып аялалканы-даа аажок. Чүгө дийч эвес, ха-рын адында бээр атылган алган.

Даргы олгуна чугаалап-тыр. —Ала-ай-таңдыкы кежип чедирчиге. Оон арык кая-дыр боор, оаңа овайды. Мен даарта одаг аайлап хүдзөш. Сен кашагып кийи Чөвө-ра-ның хөмүрү чүтүргөш. Чой-галыңа бол оаңа сугааш каа. Мылза мээң чугаалап олганым бөдүлүгү ичкисини ийи баа кезип көр. Оларын ам ичкисде кирген эвесче. Бир эвес чаа ис бар болза, туду истейип, доктаашып чо-рааш, дөзгөлөп көр. Дөзгө-дээринге ис үнмөш, мундаш болза, ол черин эки дем-кейт көрүп каа. Кыскай ичкис аалаар бис.

Мурнууда адыг дөзгөлөп чорбайн болган. Лопсан ай-тырган: —Навден туду истей бер-аңмөң калдыгы? Кире берген үнүгүн көрүп-ле каа мен.

—Чоок, ичкан болбайт! —деп, ашак ууларалган. —Ам-даа чыгыш-дир, адыг удуур чай болбайт. Ичкангыш, ичи-нен истей кезирге, сөйи би-лип каа. Ичкисинден үө халып чоруп баар, хөржөн.

Отлу эртен сугар дан ба-жында-ла сый-тударын чүт-көтөш, аныап чоруккан. Ата-зынын айтп берген черинге хүн хөөрөй бергенде чөткөн. Ында агбайларын ичкис эл-дерик —арга-даа, чаа-даа истер бар болган. Баштай бир улут эзимини кылдып докташдыр

бываыс-даа хөлчөк. Тапты-ла тос шакта ады чедер чер-висе айтканын бис.

Элзеп үр чоруп келген-висе, кижилерин аажы-чаны, ады-тоду чоруту доктары. Бирөөн азын чыгыш, аразында чугаалажып эгеледи. Мээң олудун дуканга ийи анык оол, ийи анык уруг олурган чүө. Олар аразында суг өт-пес чүө дег, хөөрөңгө, кат-тырып, ыргалы-даа каан чоралар. Чамдыкта олардан арагазы чыт-даа кээр, арга-ла-ла кижини кукууу келер дивес силер бе. Оларын аргында олутта бир кырган кадай шыкыккан чүө дег, ичкис-бээр көрүп, боларын до-жуктуруптар кижилер чөк чү-ө бе дөзгөң, холу-биле ай-тыр-даа. А оон көзжамыда ашак дүштө-даа чок хаарык-тан уадап, бааы согаанын олур. Ол дугаар олутта аны-к оол бир-ле ханы бодал-че шыкыш кире берген, соң-да өттүр мрак дөжөмөргө көрүп олур. А эң аргында

кылаштып, дөзгөлөш. Ады-ларын мыаар кирген ийи бар, оон үнүн ийи чок мындыг. Олар ол эзимде доктааш ту-рупкан хире. Ам арай чош-шудалдыр доктаашып, ис ке-көп. Уш адыгын чаа ийи шыргайке кирген болган. Топтап көргөн: бир уагч ис, ийи бичип ис бар. Ооуун бо-ларга, ийи оолдугу мыгы адыг. Истер бастынганды бээр ийи-үш хонган болгай деп. Кырында бискан хар чаап каан. «Бүрүңгү хүн боора-ныг турда, адылар манайа чораян-дыр» деп, Лопсан бу-дүлү иштиде болган. Ады-ларын кирген шыргай хара-танын кылды-биле чорашып, аныры эң-на аал кодапны ийи көрө мунгалтан каан. Эдиртимес болуп дөш, бо-дунун чоруткан навде ичкис-тарын чөвөрзөңи топуп турган демдөктөн.

Олаанта келген, адазын-га чугаалаарга, ашак амырап хөөрөң: —Ала-ай-таңдыкы аны-биле ашакшак чүө дег, амыр кийи-ле-дир сеп, дораан ады-ларын дөзгөлөп каар. Танды хайырлаар-дыр. Хар кылы-нап, оок дийиң бергенде аалап келген, даялаады атыр бис. Оларын ам хөдө-дирип болбас. Ылаң-ла мыда ичкис-чөвөр-дир. Ам чанып чоруктаан.

—Тос-тостун соогу чыкы-гайын турар апарганда, Кол Даргы олгуна чугаалаа: —Агбайларымыз аалаар үө келди. Чорур апар-дыр бис. Аг-хөлдү, тыргы-кошту белектөр. —Каш кийи, кымыр чо-руу бис? —деп, Лопсан ай-тырган. —Хөй кийи холзеткеш каячаар —деп, ашак хары-лаан. —Киян бөрүңгө бө-рээ оаажыр кылдыр, ам бир

ачында эдиртпеш алыр, ол-ла. Уш кийи чөткөр.

Ийи адыкы эки эрес ит-ты, нарак дег дээр карабин бөдүлүгү аңы Чылбайны эдир-кеш, ичкисде агбайларын аал-даары-биле чоруп каан. Че-вөрзөңгө Чойгангыта че-ди хонууда үө-тура чөткөн-нөр. Харын кылым мыры-най курлактан.

Хар-чанын улгатканы кандыг көчүтү чүөп, оол-дар —деп, Даргы ашак чуга-алаанган. —Чадга кийи кы-лаштар ужу бар бе? Шана чааааааа үрү көчүтү.

—Шана чаааааа каячаар—деп, Чылбай аңа каттыккан. —Аштар-беле дүжүр муун чораш, чөвөр-ле. Оон Лоп-санын демдөктөн чөвөрзөң эгелеп дилэр. Хар улут-даа болза, ичкис мортугу ичкис ийнаа, тыты бөр оң.

Чоокшупап алгаш, одагы-нып хонганар. Күзүн дөзгө-лөп каан аал кодапны хире черини кылды бо, Лопсанын чоңуп каан ичкисин илавылап көрүп алган. Балдымы, баг-шүүн, боо-монгууу чүкүтөш, уагч харга чыгтыр бастырып алган мыгак-хараганын шыргай эзимче ожу хары то чүткүшүшкан, үжээлө шөшүртүп каринкөөнөр. Дөзгөлөп шыргайны дөрт катап эрткиш-ле, эртерин ичкисин үзүлгөн, дөд-бууу ала шай-лаар чүө. Ол аразында кып-ка кыкка хүн шайда-ла шы-кан. Бааа катап одаагы машырып келгеннөр. Катап хонар апарган.

Даргы ашак арай-ла хоо-майыңган аянып чугаалаан: —Алдырайн баары ол аг-байлар боор бе, оолдар? Бо кылын харга мортук кайын билдилер.

К. АРАКЧАА,
(Уланчылгыт).

Бүрүз чок ыш көргөш,
Бүргө дээр дег апарбас
Шыгынч шак ол эргилдеш
Чайгаар кээрин билдир-даа

Шараарып оңа берген
Шарлаң, терек, хадык, дыт-даа
Часкы өйдө чулук тыттып,
Чаа өңүр хөвүн кедер.

О Р У К К А

олутта кижилер бот-боттары-ның эгинерин сырткыч ал-ган, элек-кадан удуу орлар. Оларын дуканга олутта ийи анык кыс эриверин кызыды будуп каанкан, карактарыны кирбиктерин чыгылгөй чү-лөш, кара мөң-биле будуп алган, арга-шырайы, чаа бо-жаан кижини дег, бир-ле кил тос кылым берген, ааар-гал-чешкиниң чокка таан-кылап каан орлар. Сонгаже талазында олуттаан таанкы-ны аксын долдур соруп ал-гаш, мурнууда ном монуңу олурган топтук-томаанын оолач бөдүлү үрүштерге, ооу кылчаш кылдыр көргөш, бир кылчаш кылдыр кийи, аң-на харын арым кызып, ыт-мы-чылды барды.

Чугу каанан барган чүө ийи, автобус черинг чөргө, ховууну ховууңа доктааш берген: ажитыган экиктөр-же кижилер үнүп, чамдыкта-ры удуушкан, хөөрөңгөшкан орлар. А мурнууда ийи оол-дун бирээзи мыаар үжөтөн соонда, бир шай арга уштуп

экекелгөш, ооуун ажитыш, уругларже сунду: олары хала чокка пактаптылар. Бирөөн артында: «Дыка-ла суксап чоруду, эжим, Вала»—дөш, карак басты. А оолдар: «Ол-ла болгай, кыстар, эрес чүө-лөргө ийна»—дишкен, шилни кургада пактапкан, сонга ка-раандан үндүр онташты.

Автобус чоруттары биле, ийи урутун ийи оол боттары-ны чанынче ийи тарай олу-ртуп алдылар.

Мээң чаныма олурган аны-к уруг оларын бөдүлү көрүп, дыка-ла эчкисун чор-Дөрт кийи дөртөн кийи шы-чылга болу бөзгө, кожам уруг олар: «Бодуарын боду-лар эскерини хүндөш, оо-журган көрүнөр» дээрге, би-рөөн олура:

Эвирте, халаңгайда
Шугаазын болбайн
Эвиртиш шокар тайга
Шугууланп турбайн
качаар,
Шугууланп турбайн
качаар—

дилер... Бо бөдүлү дывааш, чамдык кижилер каттыркыш-даа, бир чамдыктары шыкыгар-даа, арканары ыт-шыкын чок олургулаар-даа, а эскелер шугулаң-даа үер болду.

Бо улааында кижилерин уругларга хамаарыла ба-за-ла аны-аңы дөштө: дет-кир-даа кижилер бар, удуулаар-даа кижилер бар.

Шынап-ла кийи кийи боор-дан башка, оон иштини сөк-кис-сакыш аңгы-аңгы болган боду долдугары туруп тур-чүөгө оон хамаарыла ба-за-ла аныг деп чүө ол-дур ийи деп бодол олудум.

Хояар, суураар эртин, чам-дык улаустар дүжү каан, чаа кижилер немезин каан-ла чор. Ылаң-даа дөмгө дөрт кижик: мен болган мээң ко-жам уруг, аяныш-шыкын чораян кырган кадай болган хаарыктар ашак суглар ар-тыштаа бис. Чөдө чер ам-даа

ырак. Ам-на шагырап туруп, даш-шмээден ужу-бажым аарып, дөрт аяныктын ара-гыт чыдында кукум-даа кы-лып чорур апарган дивес кы-лер бе. Олар ам база бир шилдиги уштуп экекелдилер.

Ылаңа шынап-ла туттунуп шылаан барган мей. Бөр-ле билеп келгирме, ол оолдар кийи чанында чөдө берген тур мен. Олар мөңө ийи чыкпен ит шыкын карактары чы-ды, кызыдыр көрүп алган «Адыкылар аксы дартып, билдиргитин билги кызы дөжүр чор, ааа-ла ак ооруу орулган, аржаа сууң ийи чор сен, оон башка, тутса мө-ге, тураа уузи бөдүлү бис ийи, аал-туртуну бодол ас-гаш, ичкан семевеске семеп, Сөсөге чөдүрү анын тур сен»—деп мындыган. Ол ара-зында чөдө черге чөдө холу-кзоп тур бис ийи. Автобус-даа доктааш берди, а улус-даа үнүп эгеледи.

Оон чолачыга чугааладым: —Шагда черпиче. Оураганыр: —Дижип, са-гыкы ажит дөш шыкын, аразында чик тылп, ар-манында өөрүшү дола берди.

О. СУВАКПНТ.

Телевидение

ОКТАБРЬ 17-ДЕ
БИРНИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртеги гимнастика. 9.05 — Буратино делегетей. 9.35 — «Кара үш булу». Хөй сериялыг уран-чөгөс телефильм. 3-ку серия. 10.40 — «Ада-исер, селерге». 11.10 — «Челзэш». Улусуң чогаалдыгын телепрограмма-ларын IV делегет фестивалы: «Далайдын По хөмгө чедир». (Швейцария). 11.40 — «Спортлотонун». 12.10 тираж. 11.50 — СССР-ин улус-туй артыг. 3. Гласыс. 15.00 — «Пити аралыкчы». 16.00 — А. П. Чехов—«Азга-арыг ээин». Күрөңини Елг. Выхангоз атыш үзөгөргө театрын филм-шын. 18.30 — Горький атыг Тел культу-ра болган даштаңа пар-гына аныктар кезжөө. Ми-лициянын анык ажалдакы-лары-биле ужуражыла. 20.00 — «Тамчыгыг удуар, чаш-тар». «Кулдустар өнүктөр». Музыфильм. 20.15 — «Казык-шыт». Эртем-тайыбырлыг программа. 21.00 — «Уе». Информастыг программа. 21.35 — «Хөвөжкөшөрүн кам-наар». Уран-чөгөс телефильм. 1-ги серия.

Чапсар. 18.45—«Терроризм — империализм чөсзө». Дам-чыдалгы политиктиг хай-гааракты В. Михеев чорудар. 19.45 — «Уран чүл мастери». Софмо Чинаурели. 21.00 — «Уе». Информастыг програм-ма. 21.35—23.15 — «Кызыл чөкөк». Аныктар ырканын Сөпте болган чурттар аразы-нын фестивалыг концерты. Төнтөнде — телемедальер.

ИПШН ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

14.20 — Улустун усты-вы-жынын дуйагында докумен-талыг телефильмдер программа-зы: «Адам дөс», «Инукула угулаарынын алаалары», 15.00 — «Пити аралыкчы». 16.00 — А. П. Чехов—«Азга-арыг ээин». Күрөңини Елг. Выхангоз атыш үзөгөргө театрын филм-шын. 18.30 — Горький атыг Тел культу-ра болган даштаңа пар-гына аныктар кезжөө. Ми-лициянын анык ажалдакы-лары-биле ужуражыла. 20.00 — «Тамчыгыг удуар, чаш-тар». «Кулдустар өнүктөр». Музыфильм. 20.15 — «Казык-шыт». Эртем-тайыбырлыг программа. 21.00 — «Уе». Информастыг программа. 21.3